

Reakcja polskiego biznesu na szok energetyczny 2022

- podwyżki cen, cięcia kosztów i zielone inwestycje

Raport ING Bank Śląski z wykorzystaniem badania ilościowego GfK Polonia
Październik 2022

Autorzy

Leszek Kąsek

starszy ekonomista

leszek.kasek@ing.pl

Leszek Kąsek jest ekonomistą w Biurze Analiz Ekonomicznych ING Banku Śląskiego od 2018 roku, odpowiedzialnym za zrównoważony rozwój i ESG, transformację energetyczną oraz zielone finansowanie w Polsce.

Wkład ze strony ING Banku Śląskiego

Rafał Benecki, główny ekonomista

Wkład ze strony GfK Polonia

Monika Demianiuk, starszy konsultant

Krzysztof Szczerbacz, kierownik zespołu

Jak cytować:

Leszek Kąsek (red.), *Reakcja polskiego biznesu na szok energetyczny 2022*, ING Bank Śląski, październik 2022.

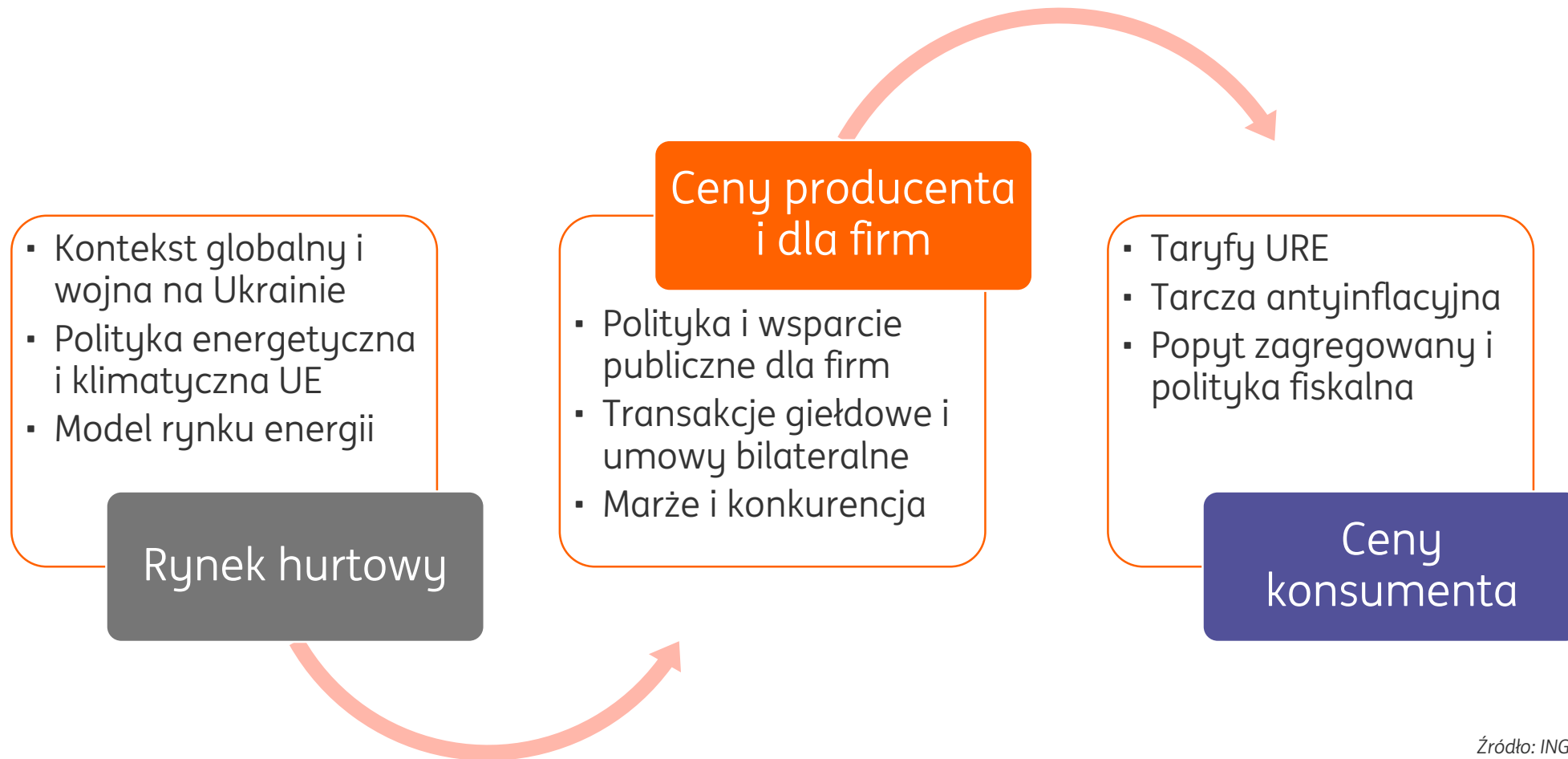
Badanie GfK Polonia

Raport powstał z wykorzystaniem wyników badania ilościowego „Wpływ wysokich cen energii na prowadzenie biznesu w segmencie MŚP”, zrealizowanego przez GfK Polonia na zlecenie ING Banku Śląskiego w sierpniu 2022 roku.

Metoda badawcza

CATI - wspomagany komputerowo wywiad telefoniczny.

Ceny energii, czyli co i od czego zależy?

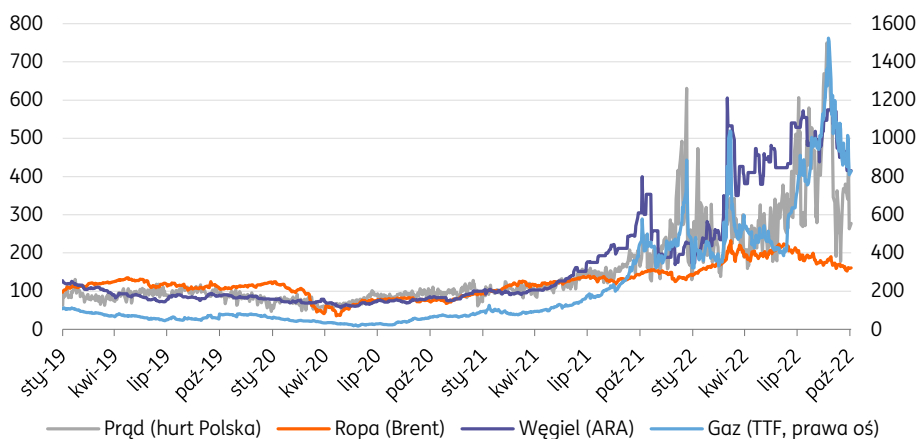

Główne wnioski

1. W związku z rosyjską inwazją na Ukrainę w 2022 roku gospodarka europejska i polska doświadczają **olbrzymiego szoku** energetycznego, wynikającego z rekordowo wysokich cen oraz ryzyka zaburzeń dostaw energii.
2. Ze względu na uzależnienie od surowców energetycznych z Rosji i strukturę bilansów energetycznych, **dla UE jest to głównie problem gazowy, a dla Polski – węglowy**. Źródłem problemu nie są tylko wysokie ceny, lecz także ryzyko niedoborów gazu i węgla w najbliższym sezonie grzewczym.
3. **Wyższe ceny energii na rynkach hurtowych przyczyniły się do istotnego wzrostu cen producenta i konsumenta, ale nie jest to przełożenie automatyczne**. Jest rozciągnięte w czasie. Ceny producenta zależą od wcześniejszych umów i warunków konkurencji i możliwości substytucji nośników energii.
4. Przerzucanie wyższych kosztów na użytkownika końcowego zależy od popytu, w tym od polityki fiskalnej. Na ceny energii dla gospodarstw domowych w dużej mierze wpływają decyzje rządu (tarcza antyinflacyjna) i regulatora (taryfy URE). W 2022 r. ceny energii elektrycznej dla konsumentów wzrosły średnio o około 5% w 2022 roku, po wzrostach o 12% w 2020 roku i 10% w 2021 roku.
5. Z naszego badania wśród 300 małych i średnich firm wynika, że:
 - **70%** firm obawia się o dostęp do energii w najbliższym sezonie grzewczym,
 - firmy z reguły tylko **częściowo** przerzuciły wyższe koszty energii na kupujących, lecz aktywnie ograniczają inne wydatki,
 - wysokie ceny energii zwiększają zainteresowanie MŚP **inwestycjami** w efektywność energetyczną i OZE, szczególnie w firmach przemysłowych,
 - **tarcza** anty-inflacyjna nie jest wystraszającym wsparciem, ale powinna być utrzymana do końca 2023 r.,
 - firmy raczej **sceptycznie** oceniają skuteczność wsparcia ze strony polityki UE.

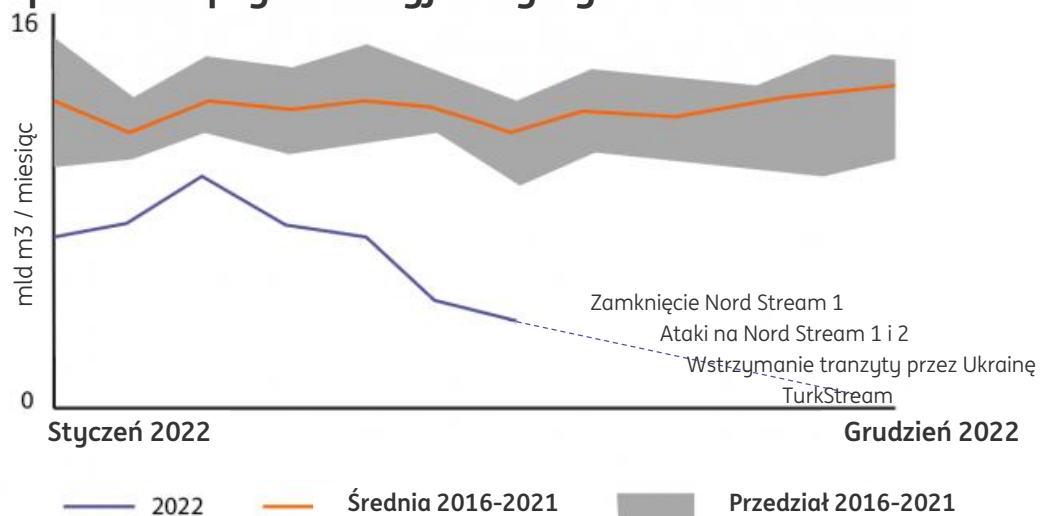
Eksplozja rynkowych cen energii w 2022

Ceny nośników energii: styczeń 2021 = 100

Źródło: Bloomberg.

Spadek napływu rosyjskiego gazu do UE w 2022

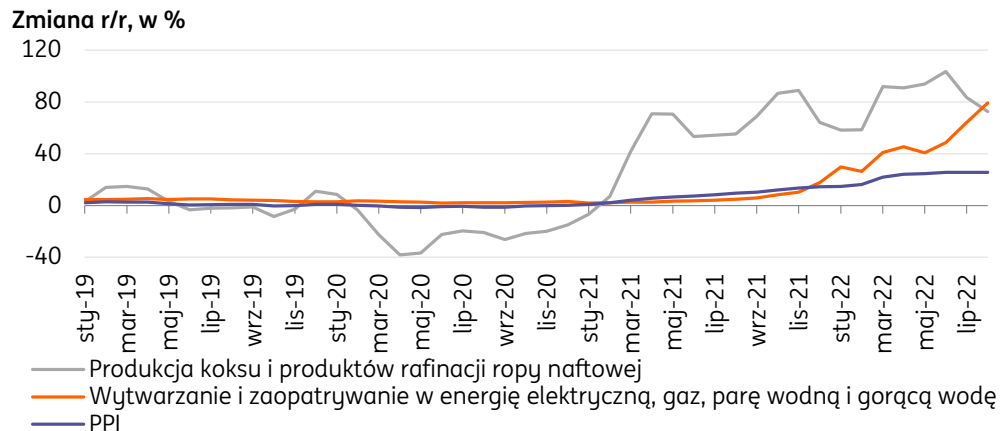

Źródło: KE.

- **Szok energetyczny 2022:** W związku z odbiciem gospodarczym przy wychodzeniu gospodarek po pandemii w 2021 roku, a następnie z powodu agresji Rosji na Ukrainę w 2022, ceny nośników energii w Europie utrzymywały się w wyraźnym trendzie wzrostowym i podlegały silnym wahaniom. Latem 2022 doszło do ich wystrzału, w związku z groźbą, a następnie po całkowitym wstrzymaniu dostaw gazu do Europy przez Nord Stream 1. Pod koniec września dzienny import rosyjskiego gazu do Europy był niższy o $\frac{3}{4}$ r/r.
- **Manipulacje Gazpromu od połowy 2021:** Ceny nośników energii utrzymywały się w trendzie wzrostowym od połowy 2021. Manipulacje gazowe Rosji doprowadziły skoku cen gazu pod koniec 2021, ceny energii dalej rosły po wybuchu wojny na Ukrainie.
- **Lokalne maksimum w połowie sierpnia:** W połowie sierpnia 2022 ceny energii były wielokrotnie wyższe niż średnia w styczniu 2021: gazu ziemnego ponad 15-krotnie, prądu (rynek hurtowy) 7-krotnie, węgla prawie 5-krotnie, a ropy naftowej prawie 2-krotnie. Eksplozja cen gazu wynika z ograniczeń ilościowych wprowadzonych przez Gazprom – w czerwcu 2022 przesył gazociągami Nord Stream 1 spadł do 40%, a potem 20% w lipcu-sierpniu, co poprzedziło całkowite wstrzymanie dostaw tą nitką na początku września.
- **Wrześniowa korekta:** Gdy Komisja Europejska i kraje członkowskie UE odpowiedziały na manipulacje gazowe Rosji, wyraźnie spadły ceny gazu. Korekta cen ropy naftowej wynika z obaw o recesję w gospodarce światowej przy zacieśnieniu polityki pieniężnej. Na początku października, po wahaniami w związku z wyciekami z Nord Stream i decyzji Rady UE na rzecz kontroli wzrostu cen energii, ww. wzrosty cen były 8-krotne dla gazu, prawie 3-krotne dla prądu, 4-krotne dla węgla i 1,5-krotne dla ropy.

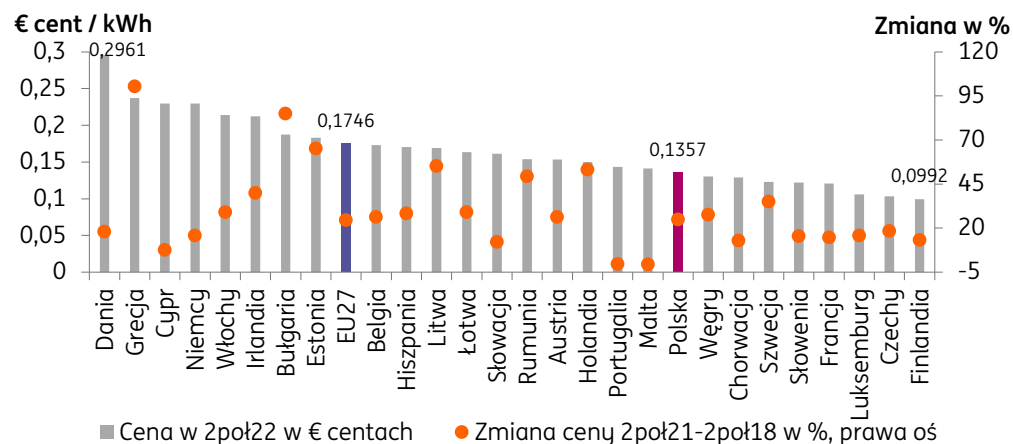
Energetyczny szok cenowy dla producenta w 2022

Indeks cen producenta PPI i kategorie energetyczne

Źródło: GUS.

Ceny energii elektrycznej dla firm w UE w 2poł21

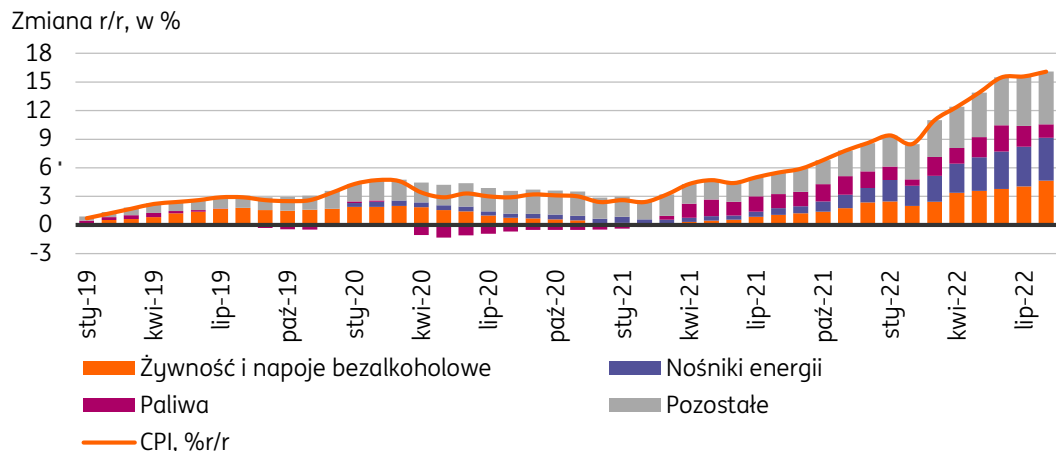

Źródło: Eurostat.

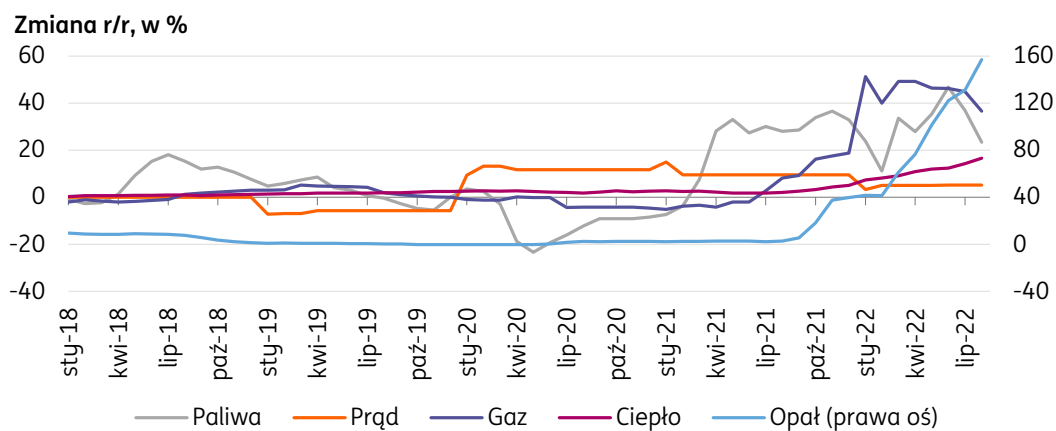
- **Przełożenie cen rynkowych na ceny producenta PPI:** Ceny produkcji sprzedanej przemysłu stosunkowo szybko reagują na zmiany cen rynkowych. Dla poszczególnych firm zmiany cen są często indeksowane do cen rynkowych i następują z pewnym opóźnieniem.
- **Odbicie po-recesyjne 2021 i wzrost cen ropy:** Presja na wzrost produkcji sprzedanej przemysłu w 2021 była odreakowaniem za okres recesji pandemicznej 2020. Niemniej jednak narastała szybko i systematycznie – w styczniu 2021 wzrost PPI wynosił 1%r/r, w grudniu było to już 14,4%. W dużej mierze była napędzana wzrostem cen w kategorii „koks i produkty rafinacji ropy naftowej” – w styczniu zanotowano spadek w tej kategorii o 6,9%r/r, a w grudniu 2021 roku wzrost cen wyniósł 64,3% r/r. Kategoria ta stanowi 5,2% koszyka indeksu PPI w 2022.
- **Szybkie narastanie presji kosztowej w 2022 i wzrost cen gazu i energii elektrycznej:** W trakcie 2022 do 80% wzrostu cen paliw doszły systematyczne i silne wzrosty w kategorii „wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę”. Wzrosty cen w tej kategorii sięgały 30%r/r w styczniu 2022 i przyśpieszyły do prawie 80% w sierpniu. Kategoria ta stanowi 7,5% koszyka PPI w 2022. Wzrosty w kategoriach energetycznych i innych przesunęły indeks PPI z 14,8%r/r w styczniu do 25,5% w sierpniu.
- **W punkcie wyjścia (2poł21) ceny energii dla firm w Polsce blisko średniej unijnej:** Według danych Eurostatu ceny energii elektrycznej dla firm z podatkami włącznie w 2poł21 były o około ¼ niższe niż średnia w UE27 i – podobnie jak w UE27 – w ciągu ostatnich 4 lat (2poł21-2poł18) wzrosły łącznie o około 25%. Poziom ceny gazu dla firm i ich dynamika (wzrost łącznie o 30% w 4 lata były bliskie średniej unijnej).

Energetyczny szok cenowy dla producenta i konsumenta

Inflacja CPI i jej źródła

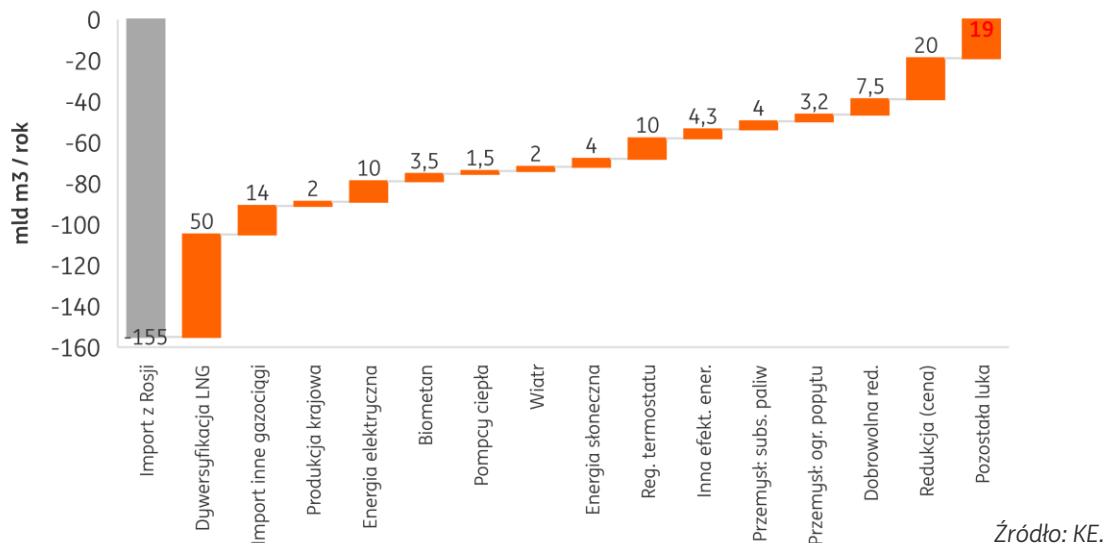
Ceny nośników energii w Polsce - składowe indeksu CPI

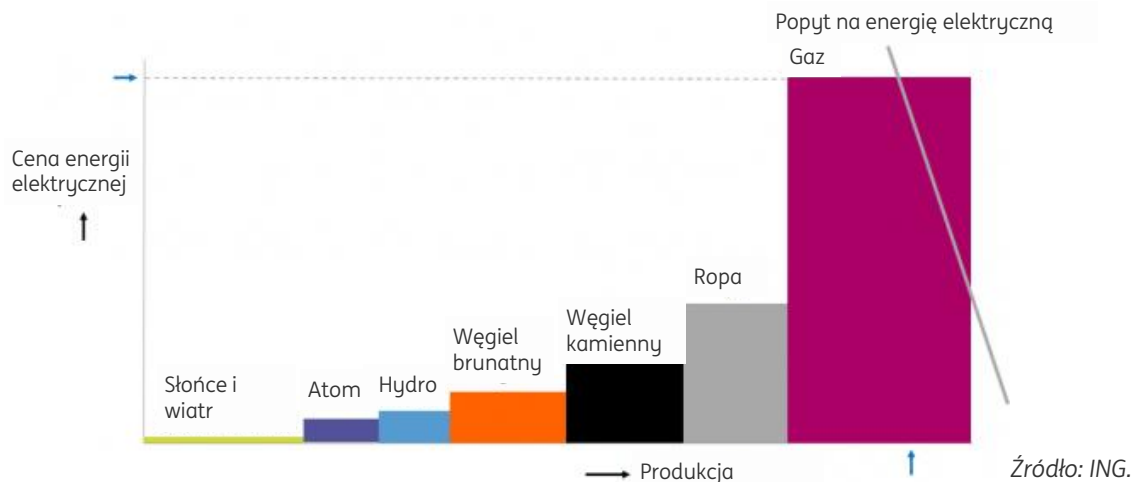
- **Ceny energii podbijają inflację CPI:** Wzrost cen nośników energii w 2022 roku miał silny wpływ na przyśpieszenie tempa inflacji. W sierpniu wkład paliw w transporcie oraz nośników energii zużywanej w domach wyniósł 6,0pp przy inflacji CPI 17,2% r/r. Niemniej jednak pierwotny impuls w postaci wyższych cen energii miał również przełożenie przez tzw. efekty drugiej rundy na wzrost cen żywności i pozostałych towarów i usług, które są w koszyku inflacji bazowej.
- **Choć nie tylko energia odpowiada za przyśpieszenie inflacji:** W naszej ocenie, wysoki wzrost cen to kombinacja inflacji kosztowej (pandemia, wojna) i popytowej (boom konsumpcyjny od paru lat, napięty rynek pracy). Te czynniki będą nadal utrzymywały inflację na wysokim poziomie z uwagi na kryzys energetyczny. Inflacja bazowa będzie rosła ze szczytem na początku 2023 wskutek opóźnionego przenoszenia wzrostu cen producentów (PPI) na ceny detaliczne. Prognozujemy dwucyfrowy wzrost cen CPI w latach 2023-24.
- **Tarcza antyinflacyjna i ceny energii dla gospodarstw domowych:** Od początku 2022 rząd aktywnie korzystał z instrumentów łagodzących wzrosty cen energii poprzez wprowadzenie obniżek podatków pośrednich w ramach tarczy antyinflacyjnej. Obecnie rozwiązania te są przedłużone do końca 2022. To dzięki obniżeniu stawki VAT na energię elektryczną z 23% do 8% od stycznia 2022, wzrost tego komponentu CPI wyniósł około 5%, a nie średnio o 24%, co wynikało z podwyższenia taryfy przez URE.
- **Podwyżki pomimo tarczy:** Jesienią na konsumentów czekają podwyżki cen opału (węgiel). Rząd ogłosił zamrożenie ceny energii el. i gazu na początku 2023. Utrzymuje się jednak presja na wzrost cen żywności i innych dóbr i usług – tzw. efekty drugiej rundy.

Reakcja KE na problem gazowy w UE

Jak zastąpić 155mld m³ rosyjskiego gazu w UE rocznie

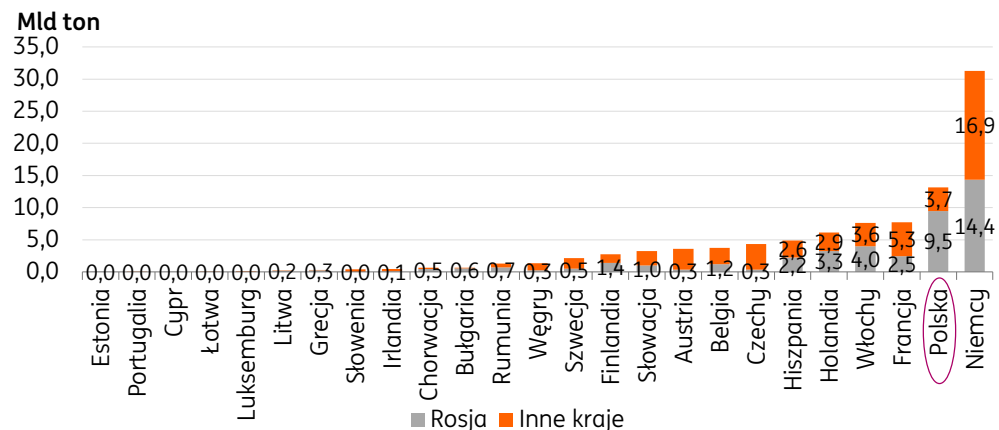
Limit cenowy €180/MWh od tech. niskokosztowych

- **Reakcja UE na rosyjską inwazję na Ukrainę:** W odpowiedzi na rosyjską inwazję na Ukrainie, UE wprowadziła sankcje gospodarcze na Rosję, w tym pełne embargo na węgiel (od sierpnia), embargo na ropę (z wyjątkami) i ograniczenie importu gazu o 2/3 do końca roku.
- **Zastępowanie rosyjskiego gazu w UE:** Wprowadzone działania UE (więcej LNG i gazu sieciowego z innych kierunków, substytucja paliw, efektywność energetyczna) pozostawiają lukę rzędu 20mld m³. KE zaproponowała dobrowolne (i ew. przymusowe) cięcia zużycia o 15% w krajach UE. To odpowiada w przybliżeniu dodatkowemu zużyciu gazu, jakie występuje w czasie chłodnej zimy w Europie.
- **Re-Power EU:** Polityka UE, w szczególności program Re-Power EU z maja 2022, pozostał spójny z długoterminowym celem neutralności klimatycznej i strategią Green Deal. Obok dywersyfikacji dostaw gazu, zakłada przyspieszenie transformacji niskoemisyjnej, głównie przez wsparcie OZE i efektywności energetycznej.
- **Pakiet osłonowy UE przed wysokimi cenami energii:** W orędziu 14 września Przewodnicząca KE ogłosiła m.in.:
 - cel zmniejszenie zużycia gazu i energii elektrycznej o 10% i o 5% w godzinach szczytu w sezonie zimowym, do średniej 5lat;
 - podatek od nadmiarowych zysków producentów energii;
 - limit cenowy €180/MWh od technologii niskokosztowych (głównie atom, węgiel brunatny i OZE) dla rynku hurtowego we wszystkich segmentach i umowach bilateralnych;
 - inwestycje €3mld w wodór.
- **Skutki gospodarcze:** zatrzymanie napływu rosyjskiego gazu do Europy może wywołać niedobory i osłabić wzrost PKB rzędu 1-3pp, i przy słabej koniunkturze obecnie – zepchnąć strefę euro w recesję.

Problem węglowy w Polsce

Import węgla do UE z Rosji i innych krajów w 2020

Źródło: GUS.

Propozycja pułapu €30 za tonę CO2 w EU ETS

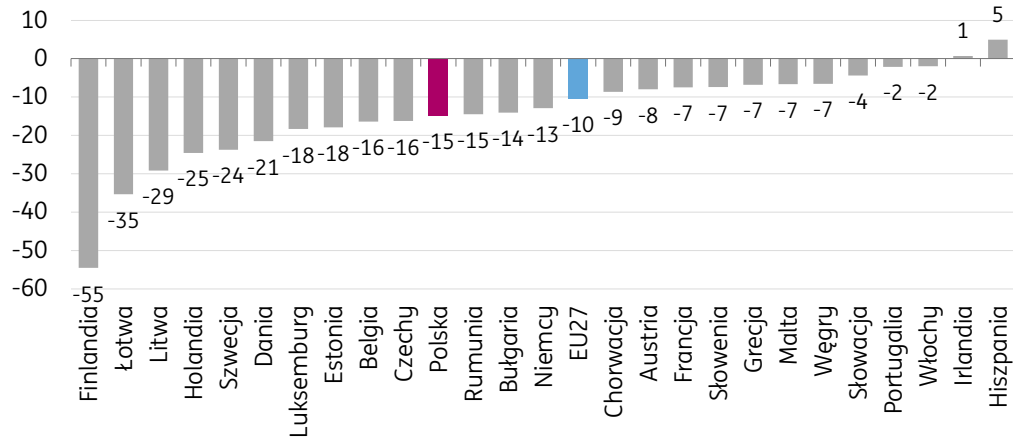

Źródło: Macrobond.

- **Embargo na rosyjski węgiel:** Wiosną 2022 rząd polski podjął decyzję o natychmiastowym embargu na rosyjski węgiel od maja. Poprzedziło to decyzję całej UE, ale inne kraje UE wykorzystały okres karencji od połowy sierpnia. W 2020, wśród 6 największych importerów węgla w UE udział rosyjskiego węgla stanowił około połowy (we Francji około 30%), w Polsce - prawie $\frac{3}{4}$.
- Wzrost popytu na węgiel i embargo na rosyjski węgiel podbiło jego ceny, szczególnie dla gospodarstw domowych, które były jego głównym odbiorcą. W sezonie grzewczym może brakować węgla w tym segmencie użytkowników.
- **Reakcja rządu polskiego:** Polski rząd jest skupiony na zapewnieniu podaży węgla przez zwiększenie importu, ale bariery logistyczne nie pozwalają na szybkie przekierowanie dostaw ze wschodu. Polska wciąż nie wykorzystuje potencjału rozwoju OZE (zablokowana ustawa 10H dot. wiatraków na lądzie) czy poprawy efektywności.
- **Zamrożenie rachunków za prąd:** Ostatnio rząd ogłosił:
 - zamrożenie rachunków za prąd w 2023 roku na poziomie z 2022 do 2000kWh rocznie na gospodarstwo domowe (2600kWh w gospodarstwach z osobą niepełnosprawną i 3000kWh dla rolniczych i wielodzietnych);
 - pułap cenowy dla MŚP i samorządów i odbiorców wrażliwych;
 - wsparcie dla firm energochłonnych i zapowiedź windfall tax.
- **Przedłużenie tarczy antyinflacyjnej:** Przedłużenie tarczy antyinflacyjnej do końca 2023 wydaje się wysoce prawdopodobne.
- **Postulat limitu cen uprawnień do emisji CO2:** Na forum UE, Polska zaproponowała pułap €30/EUA, ale nie wpisuje się to w Green Deal.

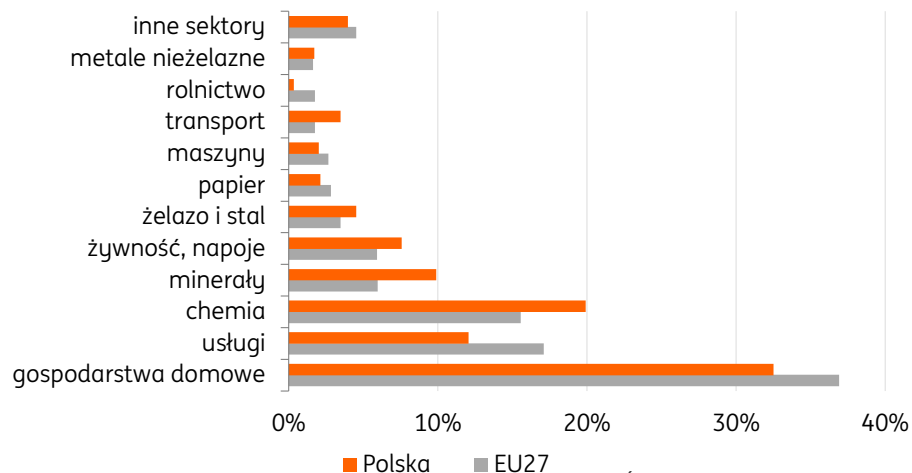
Reakcja gospodarki na drogą energię i ryzyko jej niedoborów

Zużycie gazu ziemnego w styczeń-lipiec 2022, r/r, w %

Źródło: ING na podstawie Eurostatu.

Struktura zużycia gazu w Polsce i EU, % zużycia ogółem

Źródło: ING na podstawie Eurostatu.

- Szok gazowy już wywołał istotnie ograniczenie zużycia gazu ziemnego w krajach UE, choć ceny rynkowe nie zostały przerzucone na użytkownika końcowego. W okresie styczeń-lipiec 2022 zużycie gazu w UE było o 10%, a w Polsce o 15% r/r niższe niż w 2021.
- W kontekście już obserwowanych głębokich spadków zużycia gazu w tym roku, zaproponowany przez KE w lipcu mechanizm redukcji zużycia o 15% przez kraje członkowskie nie wydaje się dużym wyzwaniem dla Polski. Dwanaście krajów UE, w tym Polska, już ograniczyło zużycie gazu o 15% r/r w okresie styczeń-lipiec 2022 w porównaniu z takim samym okresem poprzedniego roku.
- Wysoki stan wypełnienia magazynów, uruchomienie gazociągu Baltic Pipe od końca września oraz nowe interkonektory z Litwą i Słowacją ograniczają ryzyko niedoboru gazu w Polsce w najbliższym sezonie grzewczym. Wysokie ceny podbijają negatywne zdarzenia związane z wojną na Ukrainie, m.in. sabotaż przy Nord Stream.
- Rekordowo wysoka cena zachęca do substytucji gazu i wpływa na spadek popytu i produkcji w sektorach gazochłonnych. Gospodarstwa domowe i sektor usług są z reguły chronione, stąd wzrosty cen są najbardziej dotkliwe dla producentów branż: chemicznej (m.in. nawozy), mineralnej i hutnictwa metali.
- W UE sektory gazochłonne stanowią około 6% wartości dodanej. Najbardziej gazochłonne są: elektroenergetyka, chemia, metale, minerały oraz górnictwo i wydobywanie. W tych sektorach może dojść do administracyjnego racjonowania gazu w warunkach niedoborów, efekty drugiej rundy objęłyby liczne sektory.

Badanie ilościowe

wśród małych i średnich firm

Pytania badawcze

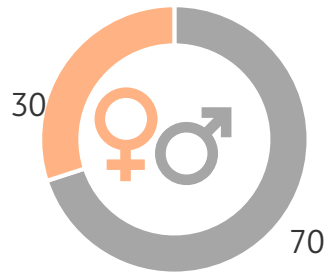
1. **Jak firmy sobie radzą** w czasach szoku energetycznego, głównie gazowego? Jak droga energia wpływa na ich biznes? Czy firmy mają problemy z dostępem do energii? Czy obawiają się problemów w dostępie do energii w najbliższym roku?
2. **Jak zareagowały dotychczas i co planują**, np. inwestycje w technologie oszczędne energetycznie lub może własne źródła typu fotowoltaika, wiatrak, pompa ciepła, magazyn energii?
3. **Czy tarcza antyinflacyjna im pomaga** (m.in. obniżka VAT i akcyzy na energię)?
4. **Czy widzą już lub za kilka lat presję/potrzebę w kontekście kryzysu klimatycznego**, żeby przejść na czystą energię?
5. **Czy znają unijną politykę klimatyczną** i możliwości wsparcia czystej energii i efektywności energetycznej?

Informacje o badaniu. Struktura próby w %

N=300 firm sektora MŚP, Badanie metodą CATI, sierpień 2022

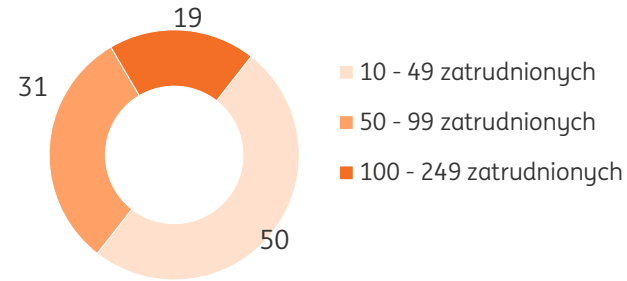
Płeć

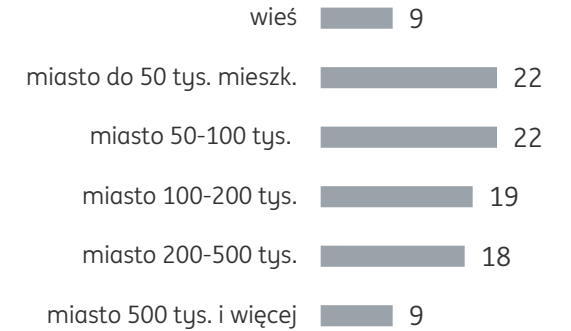
Stanowisko

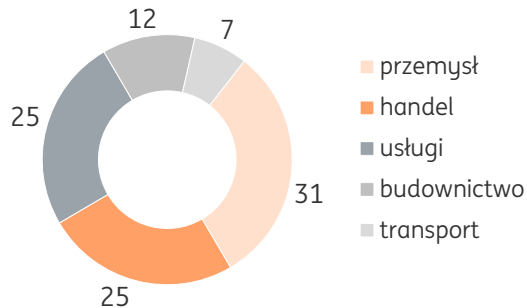
Liczba zatrudnionych

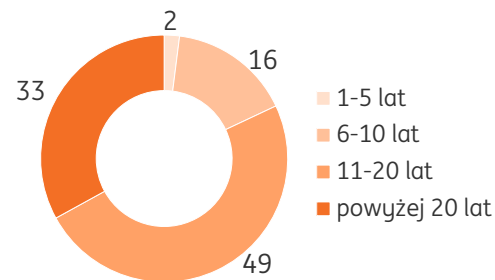
Wielkość miejscowości

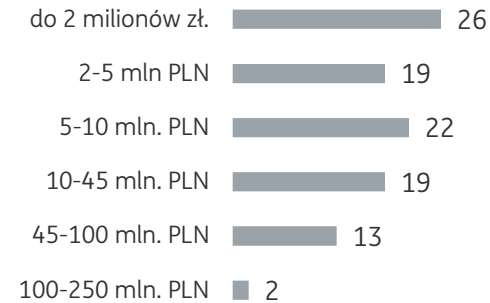
Branża

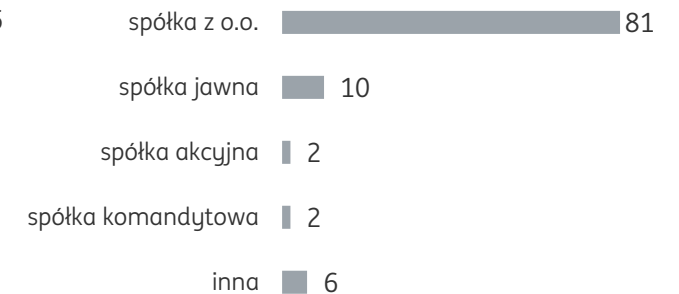
Jak długo firma działa

Obroty firmy

Forma prawna firmy

Źródło: GfK Polonia.

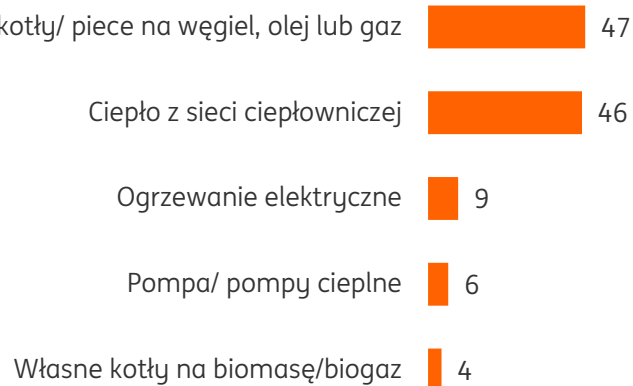
Rodzaje wykorzystywanej energii

- Co piąta firma posiada własny agregat prądotwórczy, a 17% firm deklaruje posiadanie własnych źródeł energii elektrycznej.
- Własne kotły/ piece jako źródła ciepła są wykorzystywane przez prawie połowę firm – to tak samo często, jak ciepło z sieci.
- Choć 10% firm deklaruje używanie pojazdów napędzanych energią elektryczną, wynik ten jest raczej zawyżony, gdyż wg PZPM i PSPA samochodów wyłącznie elektrycznych oraz hybrydowych typu plug-in jest w Polsce tylko ok. 50 tys.
- W pojazdach firmowych gaz jest dwukrotnie bardziej popularny niż energia elektryczna.

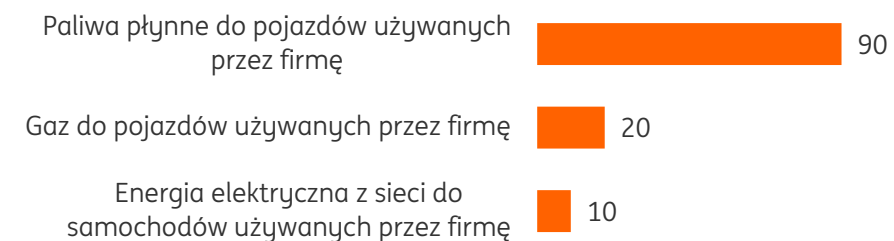
Energia elektryczna

Ciepło

Paliwo do pojazdów

Rodzaje wykorzystywanej energii – ważniejsze różnice między rodzajami firm

- Własne źródła energii elektrycznej i ciepła częściej posiadają firmy większe.
- Własne kotły/ piece częściej posiadają firmy przemysłowe oraz zlokalizowane w miejscowościach do 100tys.
- Aż 20% firm z obrotami powyżej 10 mln zł deklaruje używanie energii elektrycznej do pojazdów używanych przez firmę, co biorąc pod uwagę ilość samochodów plug-in w Polsce zaliczono to zapewne również różnego rodzaju wózki widłowe, ale też samochody hybrydowe benzynowo-elektryczne.

Energia elektryczna

	Zatrudnienie		Obroty w 2021	
	Do 49 osób	50-250 osób	Do 10 mln zł	Pow. 10 mln zł
Agregat prądotwórczy	12	25	13	29
Własne źródło energii elektrycznej	11	23	11	28

Ciepło

	Zatrudnienie		Obroty w 2021		Branża			Lokalizacja	
	Do 49 osób	50-250 osób	Do 10 mln zł	Pow. 10 mln zł	Przemysł	Handel	Usługi*	Wieś/ miasta do 100 tys.	Miasta pow. 100 tys.
Własne kotły/ piece na węgiel/ olej/ gaz	34	61	38	64	74	36	35	57	36
Ciepło z sieci ciepłowniczej	56	35	55	28	14	56	62	34	59

Paliwo do pojazdów

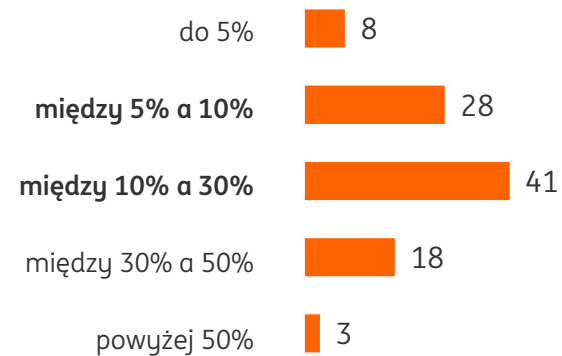
	Zatrudnienie		Obroty w 2021	
	Do 49 osób	50-250 osób	Do 10 mln zł	Pow. 10 mln zł
Energia elektryczna	3	14	5	20

* Branża „Usługi” zawiera również usługi transportowe i budowlane

Koszty energii na tle kosztów ogółem w firmie

- Około 2/3 firm ogółem wskazuje na udział kosztów energii ponad 10% w kosztach działalności firmy.
- Większe firmy deklarują większy udział energii w kosztach, najczęściej jest to między 10 a 30% (dla przeszło połowy firm powyżej 10 mln obrotu w zeszłym roku). Około połowę firm o wyższych obrotach stanowią firmy przemysłowe, a przemysł jest bardziej energochłonną branżą niż usługi czy budownictwo.

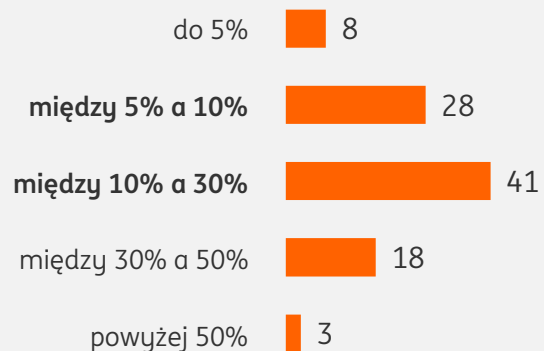
Średni udział kosztów energii w kosztach działalności firmy

Koszty energii na tle kosztów ogółem w firmie

- Większe firmy deklarują większy udział energii w kosztach, najczęściej jest to między 10 a 30% (dla przeszło połowy większych firm). Około 2/3 firm wskazuje na udział kosztów energii ponad 10% w kosztach działalności firmy.
- To zjawisko wynika nie tyle z wielkości firmy, o ile z faktu, że również około połowy dużych firm to firmy przemysłowe, a przemysł jest najbardziej energochłonną branżą.

Średni udział kosztów energii w kosztach działalności firmy

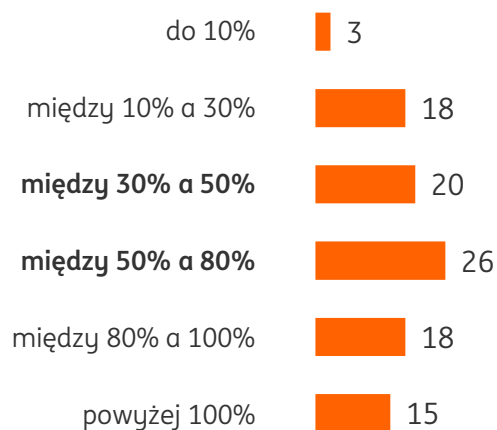
Udział kosztów energii w kosztach działalności firmy a rodzaj firmy

	Zatrudnienie		Obroty w 2021		Branża		
	Do 49 osób	50-250 osób	Do 10 mln zł	Pow. 10 mln zł	Przemysł	Handel	Usługi*
Do 10%	46	25	41	24	26	42	38
10%-30%	30	52	34	54	46	39	39
Pow. 30%	19	23	20	23	26	17	20

Postrzeganie sytuacji energetycznej: aż 70% firm obawia się dostępu do paliw i energii

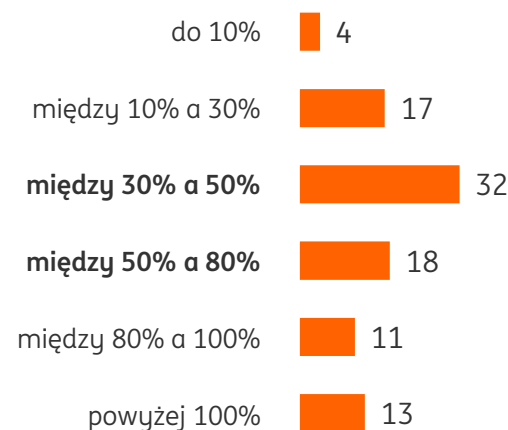
- Firmy różnie postrzegają wzrost cen energii i paliw. Najczęściej (26% firm) uważają, że ceny wzrosły między 50% a 80%.
- Nieco bardziej zgodne są firmy w oczekiwaniach co do przyszłego wzrostu – najwięcej firm (32%) uważa, że ceny jeszcze wzrosną od 30% do 50%.
- Zdecydowana większość firm, bo blisko 70%, obawia się problemów z dostępem do energii i paliw.

Postrzeganie dotychczasowych wzrostów kosztów paliw i energii – o ile %?

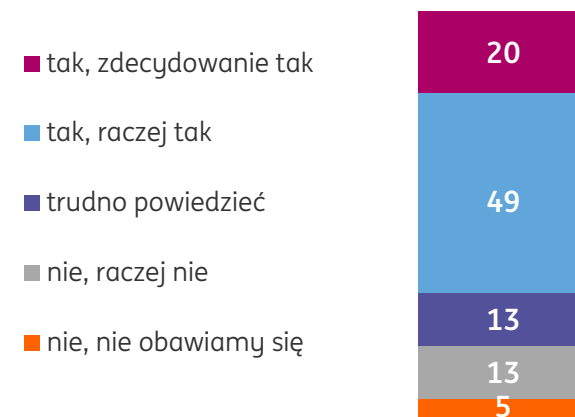
Pyt. Jak Pan(i) szacuje, o ile wzrosły w % koszty energii elektrycznej, ciepła i paliw (w tym wykorzystywanych do transportu) dla Pan(i) firmy w obecnym roku w porównaniu do sytuacji sprzed roku? Odpowiedź nie musi być dokładna.

Przewidywanie dalszych wzrostów kosztów paliw i energii – o ile %?

Pyt. O ile jeszcze mogą Pana(i) zdaniem wzrosnąć ceny energii i paliw w ciągu najbliższych 12 miesięcy?

Obawa o dostęp do paliw i energii

Pyt. Czy obawiają się Państwo w przyszłości problemów z dostępem do energii i paliw, np. przerw w dostawach czy reglamentacji takich dóbr np. po całkowitym wstrzymaniu dostaw rosyjskiego gazu do Europy Zachodniej?

Reakcje na podwyższone koszty energii i paliw

- Prawie wszystkie firmy zareagowały na podwyższone koszty energii i paliw wzrostem cen produktów lub usług, jedynie 5% jeszcze tego uniknęło.
- Drugim powszechnym sposobem na radzenie sobie z sytuacją jest poszukiwanie tańszych materiałów i dostawców (77% firm), następnym w kolejności jest cięcie innych kosztów (60%) i wstrzymanie inwestycji w rozwój firmy (41%).
- Przeszło co trzecia firma zamierza inwestować w rozwiązania, które w przyszłości pomogą oszczędzić energię.

Kompensacja wyższych kosztów energii

- Kompensacja wzrostu kosztów energii poprzez przerzucenie ich na odbiorców wydaje się łatwiejsza niż poszukiwanie tańszych „zamienników” do swojej produkcji.
- Podwyższając ceny, większość firm próbuje kompensować sobie przynajmniej połowę wyższych kosztów energii (60% firm, które zdecydowały się na podwyżki).
- W przypadku kompensacji od strony własnych dostawców 60% firm, które podejmują takie kroki, mogą sobie zrekompensować podwyżki energii jedynie „w bardzo niewielkim zakresie”, a 40% firm w skali mniejszej niż połowa.

95% przedsiębiorców zdecydowało się na podwyższenie cen produktów/ usług
n=284

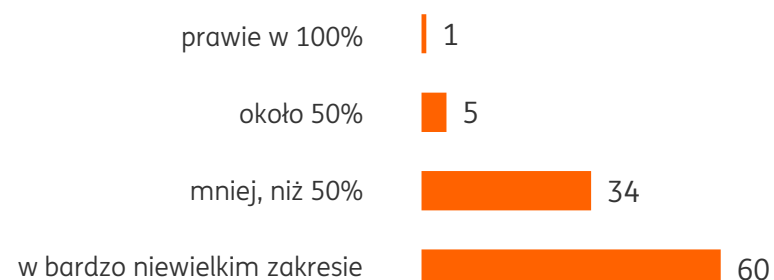
w jakim stopniu kompensują sobie w ten sposób wyższe ceny energii?

Pyt. Powiedział(a) Pan(i), że reakcją firmy na podwyżki cen energii/ paliw było **podwyższenie cen produktów/ usług dla odbiorców**. W jakim stopniu Państwa firma kompensuje sobie wyższe koszty energii i paliw, przerzucając je na końcowych odbiorców?

77% przedsiębiorców poszukuje tańszych materiałów i usług
n=231

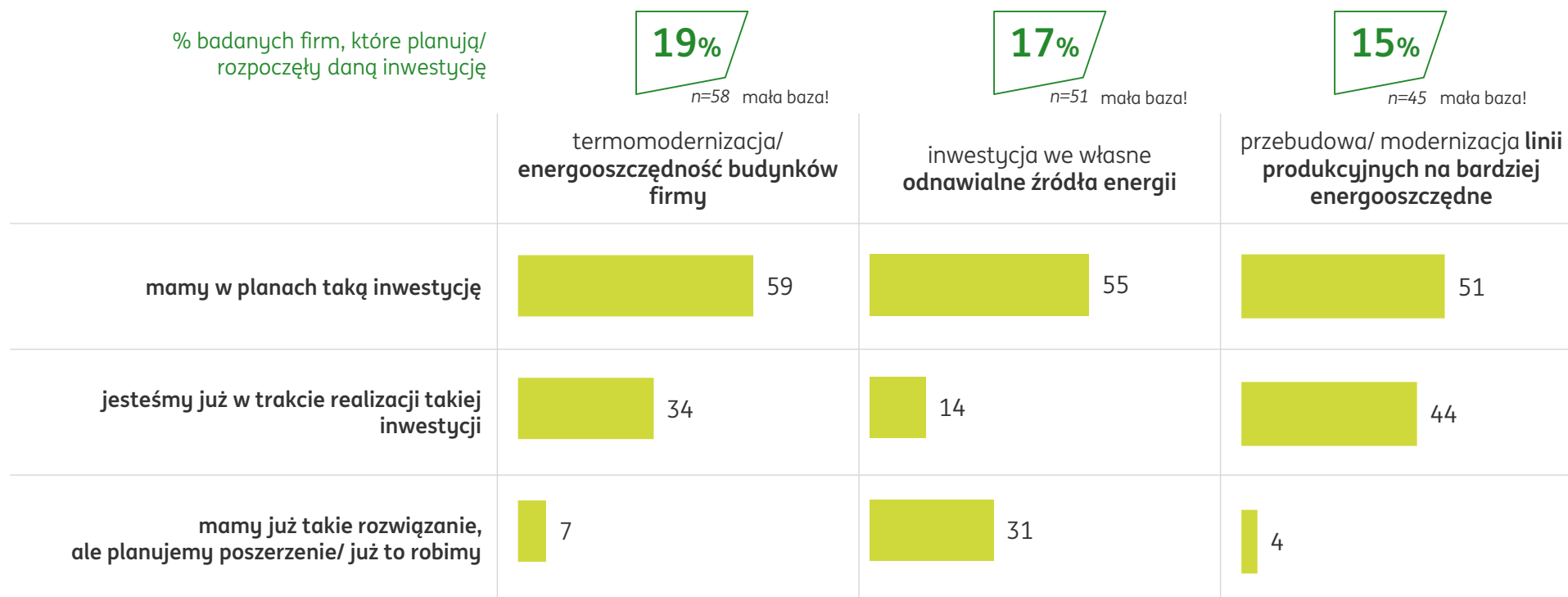
w jakim stopniu kompensują sobie w ten sposób wyższe ceny energii?

Pyt. Powiedział(a) Pan(i), że reakcją firmy na podwyżki cen energii/ paliw było **poszukiwanie tańszych materiałów i usług od dostawców**. W jakim stopniu Państwa firma kompensuje sobie wyższe koszty energii i paliw niższymi cenami od swoich dostawców?

„Zielone inwestycje” – etap inwestycji

- W większości firm zainteresowanych „zielonymi inwestycjami”, inwestycje w rozwiązania zmierzające do oszczędności energii czy budowy własnych OZE są dopiero w planach.
- Stosunkowo wiele firm jest też w trakcie modernizacji linii produkcyjnych lub termomodernizacji budynków.
- Realizacja inwestycji w odnawialne źródła energii nieco została przyhamowana (niewiele inwestycji w realizacji), za to co trzecia firma, zainteresowana takimi inwestycjami, ma już takie rozwiązanie, doceniła jego zalety i planuje wzrost inwestycji we własne OZE.

Pyt. Wspomniał(a) Pan(i) w jednym z poprzednich pytań, że planują Państwo lub nawet rozpoczęli inwestycje we własne **odnawialne źródła energii**. Na jakim etapie są te inwestycje?

Pyt. Wspomniał(a) Pan(i) w jednym z poprzednich pytań, że planują Państwo lub nawet rozpoczęli inwestycje w **przebudowę/ modernizację linii produkcyjnych na bardziej energooszczędne**. Na jakim etapie są te inwestycje?

Pyt. Wspomniał(a) Pan(i) w jednym z poprzednich pytań, że planują Państwo lub nawet rozpoczęli inwestycje w **termomodernizację/ energooszczędność budynków firmy**. Na jakim etapie są te inwestycje?

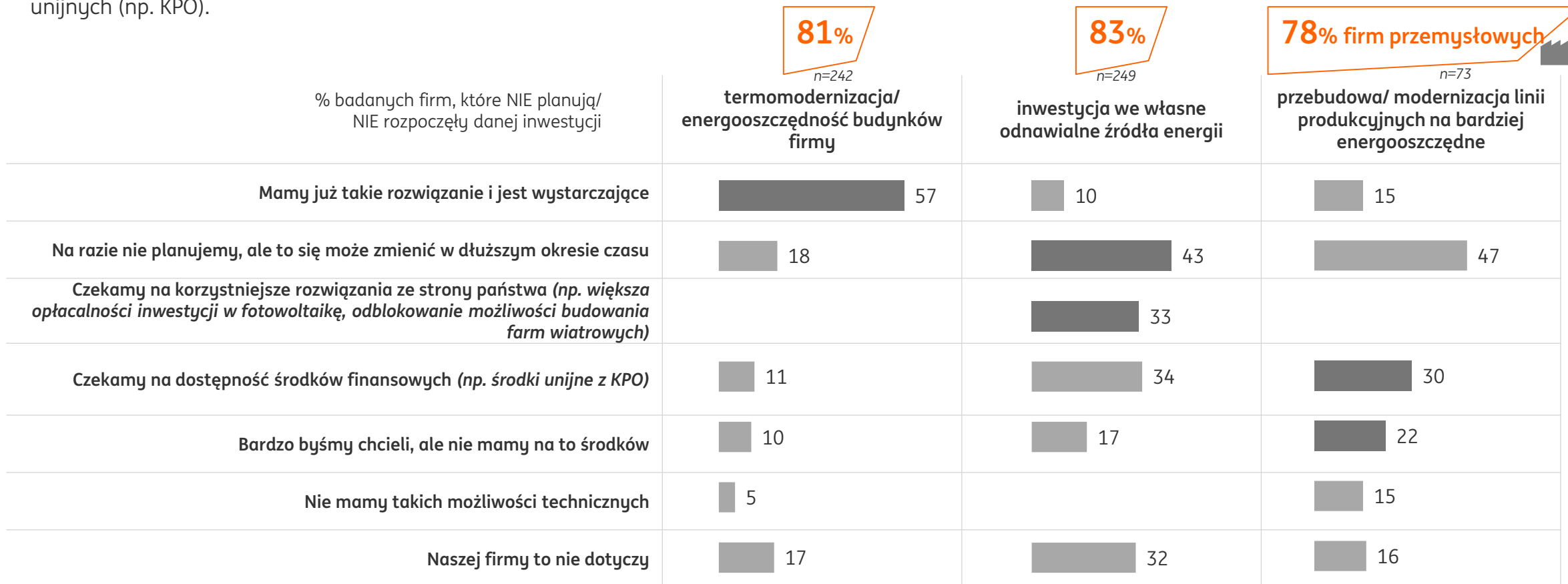
„Zielone inwestycje” – różnice między firmami

- W „zielone inwestycje” bardziej zaangażowane są firmy większe, przy tym przeszło połowa firm przemysłowych. Obok wyższej energochłonności przemysłu, istotną rolę może odgrywać też prawo własności do budynków/ działek i stąd większe możliwości inwestycji w nieruchomości. Przemysł jest branżą mniej mobilną, więc wymaga bardziej stabilnej sytuacji lokalizacyjno-lokalowej.
- Firmy handlowe, czy usługowe mogą częściej polegać na wynajmie lokali i mają mniejsze możliwości np. ich modernizowania. „Zielonych inwestycji” łatwiej dokonywać na wsiach i w małych miastach – mają więcej miejsca do dyspozycji, ale również najprawdopodobniej częściej występująca własność lokalu/ działki w porównaniu z bardziej powszechnym wynajmem w średnich i dużych miastach.

	Zatrudnienie		Obroty w 2021		Branża			Lokalizacja	
	Do 49 osób	50-250 osób	Do 10 mln zł	Pow. 10 mln zł	Przemysł	Handel	Usługi*	Wieś/ miasta do 100 tys.	Miasta pow. 100 tys.
„Zielone inwestycje”	23	49	28	53	53	27	30	44	28
rozpoczęcie lub planowanie inwestycji w termomodernizację/ ocieplenie/ energooszczędność budynków	14	25	18	22	28	17	14	22	16
rozpoczęcie lub planowanie inwestycji we własne odnawialne źródła energii np. panele słoneczne	10	24	10	31	24	7	18	21	12
rozpoczęcie lub planowanie inwestycji w przebudowę/ modernizację linii produkcyjnych na bardziej energooszczędne	6	24	10	25	22	12	12	18	11

Powody braku „zielonych inwestycji”

- Ponad połowa firm, które nie planują inwestować w termomodernizację, zadbała o to wcześniej.
- Co trzecia firma, która nie planuje i nie jest w trakcie inwestycji we własne źródła energii czeka na dostępność środków na ten cel, również co trzecia oczekuje lepszych rozwiązań na poziomie państwa (np. odblokowanie możliwości budowy wiatraków, zwiększenie opłacalności zakładania paneli PV).
- Przeszło 40% firm obecnie nie inwestujących w odnawialne źródła energii deklaruje, że z czasem może takie inwestycje brać pod uwagę. Ponad połowa firm przemysłowych wydaje się być gotowa modernizować linie produkcyjne, gdyby były na to środki; 30% czeka na środki finansowe pochodzące np. ze źródeł unijnych (np. KPO).

Pyt. Wspomniała Pan(i) w jednym z poprzednich pytań, że NIE rozpoczęli Państwo i NIE planują inwestycji we własne **odnawialne źródła energii**. Czy możemy zapytać o przyczyny? Możliwe wiele odpowiedzi.

Pyt. Wspomniała Pan(i) w jednym z poprzednich pytań, że NIE rozpoczęli Państwo i NIE planują inwestycji w **przebudowę/ modernizację linii produkcyjnych na bardziej energooszczędne**. Czy możemy zapytać o przyczyny? Możliwe wiele odpowiedzi.

Pyt. Wspomniała Pan(i) w jednym z poprzednich pytań, że NIE rozpoczęli Państwo i NIE planują inwestycji w **termomodernizację/ energooszczędność budynków firmy**. Czy możemy zapytać o przyczyny? Możliwe wiele odpowiedzi.

Presja na stosowanie rozwiązań energooszczędnych i niskoemisyjnych

- Presja na stosowanie przez firmy rozwiązań energooszczędnych i niskoemisyjnych jest mała – tylko co 5-ta firma ją odczuwa. Większą presję odczuwają większe firmy i firmy przemysłowe.
- Wynika ona głównie z regulacji i polityk krajowych i unijnych, w drugiej kolejności – ze strony samorządów i mieszkańców okolic siedziby firmy. Tylko co czwarty z dostrzegających presję ankietowanych dostrzega ją ze strony kontrahentów, również co czwarty ze strony konsumentów, a co dziesiąty ze strony banków.
- Wydaje się, że nacisk na działanie w odpowiedzi na kryzys klimatyczny jest mniejszy w sektorze MŚP niż w dużych firmach. Wniosek ten wspierają nasze inne badania na poziomie globalnym i krajowym.

20% firm odczuwa presję na stosowanie rozwiązań energooszczędnych i niskoemisyjnych
n=59 mała baza!

w jaki sposób?

Tak, taką presję stwarzają regulacje i polityki krajowe i unijne

Tak, ze strony samorządów/ mieszkańców okolicy siedziby firmy

Tak, ze strony firm odbiorców naszych produktów/ usług

Tak, ze strony konsumentów

Tak, ze strony banków (np. warunki udzielania kredytów)

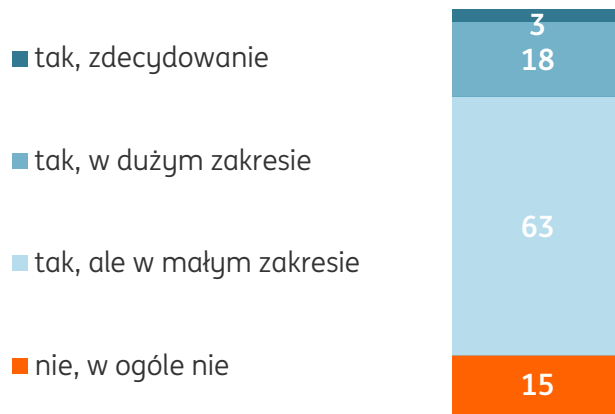

29% firm zatrudniających pow. 50 osób,
35% firm o obrotach pow. 10 mln. zł,
31% firm przemysłowych

Pomoc z zewnątrz. Rządowa tarcza antyinflacyjna

- Zdecydowana większość badanych twierdzi, że tarcza antyinflacyjna jest pomocna. Jedynie 15% firm twierdzi, że tarcza antyinflacyjna im w ogóle nie pomaga.
- Jednak zdecydowanej większości firm (63%) tarcza antyinflacyjna pomaga jedynie w niewielkim zakresie, a 15% w ogóle nie odczuwa takiej pomocy.
- Pomimo niewystarczającej pomocy, aż 60% firm uważa, że powinna zostać utrzymana do końca 2023 roku. Na taką odpowiedź mogą mieć wpływ również opinie przedstawicieli firm jako konsumentów i świadomość kosztów fiskalnych tego rozwiązania.

Czy tarcza antyinflacyjna pomaga firmie?

Baza: N=300

Pyt. Czy tarcza antyinflacyjna (obniżka stawek VAT i akcyzy na paliwa/ energię) pomaga Państwu firmie?

Do kiedy rząd powinien utrzymać tarczę?

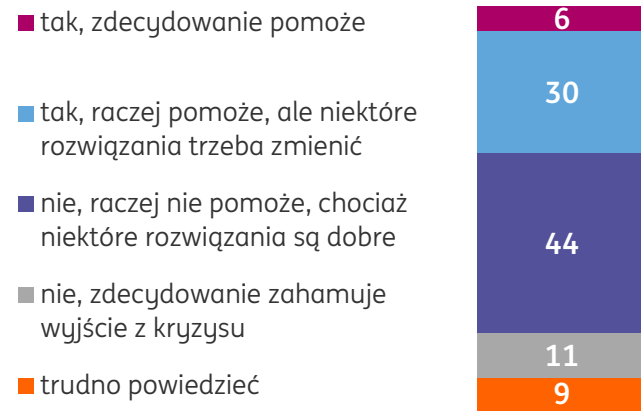
powinien ją znieść jak najszybciej	10
powinna być utrzymana do końca 2022	14
powinna być utrzymana do końca 2023	60
powinna być utrzymana na zawsze	8
nie wiem	8

Pyt. Do kiedy Pana(i) zdaniem rząd powinien utrzymać tarczę antyinflacyjną?

Pomoc z zewnątrz. Polityka unijna w walce z kryzysem energetycznym

- Większość firm jest dość sceptycznych, jeśli chodzi o skuteczność polityki unijnej w walce z kryzysem energetycznym: 44% firm nie wierzy w możliwość opanowania kryzysu przez polityki unijne, ale dostrzega w niej dobre rozwiązania. Co dziesiąta firma jest zdecydowanie krytyczna i w polityce unijnej widzi hamulec, a nie pomoc w walce z kryzysem.
- Nieco rzadziej trafiają się firmy oceniające politykę unijną bardziej pozytywnie i z większą nadzieją (razem 36%, w tym 6% wierzy w politykę unijną bez zastrzeżeń, a 30% jednak zmieniałoby pewne rozwiązania).

Czy polityka unijna może pomóc w walce z kryzysem energetycznym?

Pyt. Czy Pana(i) zdaniem polityka Unii Europejskiej (dywersyfikacja dostawców gazu, energetyka odnawialna, efektywność energetyczna, wysokie ceny uprawnień do emisji CO2) pomoże czy nie w walce z kryzysem energetycznym?

Oczekiwania wobec banków w dobie kryzysu energetycznego

- Istotną rolę banków w dobie kryzysu energetycznego postrzegają przede wszystkim firmy większe i firmy z branży przemysłowej (czyli ok. połowa większych firm).
- Na pierwszym miejscu firmy oczekują kredytów na preferencyjnych warunkach (70%), a w dalszej kolejności – doradztwa finansowego służącego pozyskaniu różnego rodzaju środków publicznych.
- O wiele rzadziej od banków oczekuje się doradztwa technicznego, chociaż również dość często, bo prawie 1/3 firm wyraziła takie oczekiwanie (i to nie tylko dużych i przemysłowych – w tym obszarze nie było różnic między rodzajami firm).

		Zatrudnienie 50-250 osób	Obroty pow. 10 mln. zł	Przemysł
Kredyty na preferencyjnych warunkach dla firm przechodzących transformację energetyczną/ inwestujących w energię odnawialną, technologie energooszczędne, ocieplanie czy modernizację budynków	70	81	84	78
Doradztwo/ pośrednictwo w pozyskaniu środków unijnych	64	73	86	78
Doradztwo finansowe jak pozyskać finansowanie publiczne i kredyt bankowy	59	69	76	68
Doradztwo/ pośrednictwo w dostępie do środków rządowych lub samorządowych	55	64	76	70
Doradztwo techniczne , czyli jak konkretnie przeprowadzić taką transformację w firmie	31	33	32	34
Banki nie będą odgrywać dużej roli w transformacji energetycznej w firmach	20	13	8	15

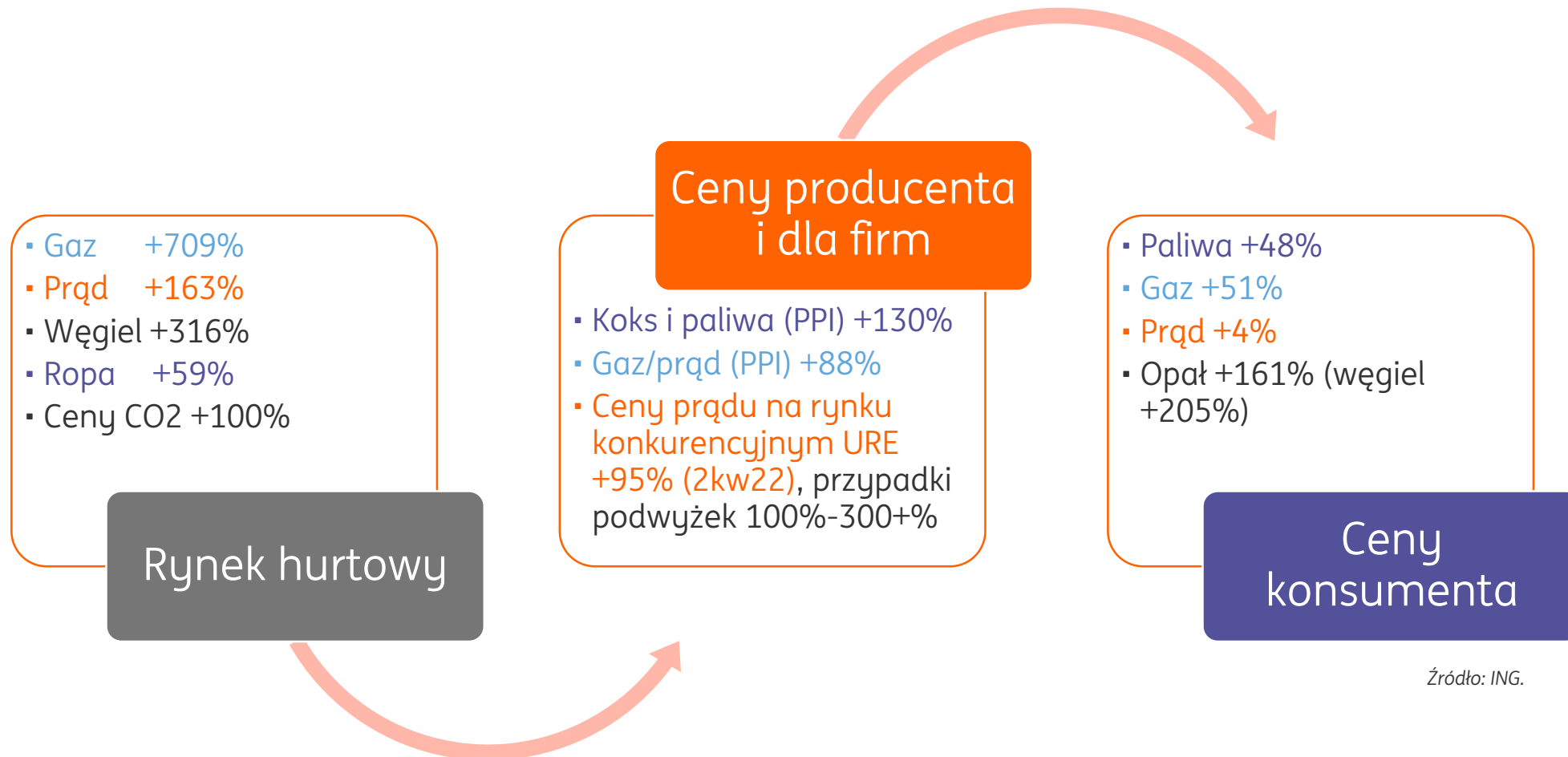
Pyt. Jak Pan(i) myśli, jakie wsparcie przydałoby się firmom takim jak Pana(i) **ze strony banków** żeby lepiej odnaleźć się w obecnej trudnej sytuacji energetycznej? Możliwe wiele odpowiedzi.

Główne wnioski z badania

- 1. Jak firmy sobie radzą w czasach szoku energetycznego, głównie gazowego? Jak droga energia wpływa na ich biznes? Czy firmy mają problemy z dostępem do energii? Czy obawiają się problemów w dostępie do energii w najbliższym roku?**
 - MŚP mocno dotknięte przez wojnę na Ukrainie z powodu wyższych cen energii, gdyż stanowi istotny udział w kosztach,
 - 70% firm obawia się o dostęp do energii w najbliższym sezonie grzewczym,
 - firmy z reguły tylko częściowo przerzuciły wyższe koszty energii na kupujących, lecz aktywnie ograniczają inne wydatki, w tym rozwojowe.
- 2. Jak zareagowały dotychczas i czy może coś planują, np. inwestycje w technologie oszczędne energetycznie lub może własne źródła typu fotowoltaika, wiatrak, pompa ciepła, magazyn energii?**
 - firmy spodziewają się dalszych silnych wzrostów cen energii w najbliższym roku, choć nieco niższych niż w ubiegłych 12 miesiącach,
 - wysokie ceny energii zwiększają zainteresowanie MŚP inwestycjami w efektywność energetyczną i OZE, szczególnie w firmach przemysłowych w miejscowościach poniżej 100tys. mieszkańców,
 - firmy skupione są głównie na działaniach doraźnych i przynoszących szybki efekt – wzrost cen, szukanie zamienników i cięcia kosztów, w tym rozwojowych.
- 3. Czy tarcza antyinflacyjna (m.in. obniżka VAT i akcyzy na energię) im jakoś pomaga?**
 - większość firm dostrzega pozytywne efekty obniżek stawek podatkowych na energię,
 - ale dla 2/3 firm, tarcza anty-inflacyjna nie jest wystarczającym wsparciem, a dla 15% tarcza w ogóle nie pomaga,
 - niemniej jednak, większość (60%) firm uważa, że powinna być utrzymana do końca 2023.
- 4. Czy widzą już lub za kilka lat presję/potrzebę w kontekście kryzysu klimatycznego, żeby przejść na czystą energię?**
 - tylko co 5-firma odczuwa taką presję, dotyczy raczej większych firm przemysłowych,
 - spośród firm dostrzegających presję, wynika ona głównie z regulacji krajowych i unijnych, a w drugiej kolejności – ze strony samorządów i mieszkańców okolic siedziby firmy.
- 5. Czy znają unijną politykę klimatyczną i możliwości wsparcia czystej energii i efektywności energetycznej?**
 - firmy raczej sceptycznie oceniają skuteczność wsparcia ze strony polityki UE.

Czy obecna sytuacja jest do utrzymania i jak wpłynie na inflację?

Obecne ceny (wrzesień/sierpień-2022) w porównaniu ze styczniem 2021

Źródło: ING.

- **Olbrzymia przestrzeń do dostosowania struktury cen hurt-producent-konsument** → wzrost inflacji z powodu tzw. efektów wtórnych, uporczywość inflacji.
- **Spadek cen relatywnych energii elektrycznej w 2022 i 2023** → mniejsze bodźce do oszczędzania energii i wyższy popyt na energię na rynku hurtowym.
- **Olbrzymie koszty fiskalne** – luźna polityka fiskalna ułatwia przerzucanie wyższych kosztów własnych na kupującego → uporczywość inflacji.

Informacje i zastrzeżenia

- Analityk(cy), który przygotował ten raport zaświadcza, że poglądy wyrażone w niniejszym raporcie odzwierciedlają jego/ ich osobiste poglądy na temat instrumentów finansowych i żadna część jego / ich wynagrodzenia nie jest i nie będzie bezpośrednio lub pośrednio powiązana zamieszczeniem poszczególnych rekomendacji (o ile występują) lub opinii w niniejszym raporcie.
- Analityk(cy) zapewnia (zapewniają), że raport został przygotowany z należytą starannością i rzetelnością w oparciu o ogólnodostępne fakty i informacje uznane przez Analityka za wiarygodne, rzetelne i obiektywne, jednak ING Bank Śląski S.A.. ani Analityk nie gwarantują, że są one w pełni dokładne i kompletne.
- ING Bank Śląski S.A. ani Analityk nie ponoszą odpowiedzialności za decyzje inwestycyjne podjęte na podstawie rekomendacji, ani za działania i szkody poniesione w wyniku decyzji inwestycyjnych podjętych na podstawie rekomendacji i informacji w niej zawartych. Odpowiedzialność za decyzje inwestycyjne podjęte w oparciu o treść rekomendacji ponoszą wyłącznie inwestorzy.
- Przedstawione w raporcie prognozy oraz elementy ocen, jak również zalecenia i sugestie zachowań inwestycyjnych, oparte są wyłącznie o analizę przeprowadzoną przez Analityka, bez uzgodnień z innymi podmiotami i opierają się na szeregu założeń, które w przyszłości mogą okazać się nietrafne. ING Bank Śląski S.A. ani Analityk nie udzielają żadnego zapewnienia, że podane prognozy sprawdzą się.
- Rekomendacja wydawana przez ING Bank Śląski S.A. obowiązuje do momentu zrealizowania kursu docelowego, chyba, że zostanie wcześniej zaktualizowana. Aktualizacja jest uzależniona od sytuacji rynkowej oraz subiektywnej oceny Analityka.
- Wszelkie prognozy dotyczące poziomu kursów walutowych nie odnoszą się do instrumentów finansowych opartych o te kursy walutowe.
- Nadzór nad ING Bankiem Śląskim S.A. sprawuje Komisja Nadzoru Finansowego.
- Inwestowanie w instrumenty finansowe, w tym w papiery wartościowe, wiąże się z szeregiem ryzyk związanych m.in. z sytuacją makroekonomiczną kraju i na rynkach giełdowych, zmianami przepisów prawa i innych regulacji dotyczących działalności podmiotów gospodarczych. Inwestorzy korzystający z rekomendacji nie mogą zrezygnować z przeprowadzenia niezależnej oceny i uwzględnienia innych okoliczności niż wskazywane przez Analityka czy przez ING Bank Śląski S.A.

UJAWNIA

- Wynagrodzenie analityków nie jest bezpośrednio związane z poszczególnymi transakcjami na instrumentach finansowych realizowanymi przez ING Bank Śląski lub jakkolwiek inny podmiot z Grupy ING, chociaż pośrednio uzależnione jest od ogólnego wyniku finansowego ING Banku Śląskiego.
- Ceny instrumentów finansowych: Ceny są ustalane z poprzedniego dnia zamknięcia na rynku krajowym, chyba że zaznaczono inaczej.
- Zawieranie transakcji: ING Bank Śląski S.A. i każdy z jego pracowników, w tym Analitycy w zakresie dozwolonym przez obowiązujące przepisy, mogą zawierać transakcje na instrumentach finansowych, o których mowa w niniejszym raporcie.
- ING Bank Śląski S.A. jest aktywnym uczestnikiem rynku walutowego oraz instrumentów finansowych, w tym instrumentów pochodnych i skarbowych papierów wartościowych, które mogą być przedmiotem rekomendacji.
- ING Bank Śląski S.A. oświadcza, że jest animatorem rynku lub dostawcą płynności w odniesieniu do skarbowych papierów wartościowych wyemitowanych przez Ministerstwo Finansów (pełni funkcję Dealera Skarbowych Papierów Wartościowych).
- Jednocześnie wprowadzone wewnętrzne rozwiązania organizacyjne (np. odseparowanie fizyczne osób sporządzających rekomendacje od jednostek zawierających transakcje) oraz obowiązujące bariery informacyjne mają na celu zapobieganie konfliktom interesów.
- Polityka przeciwdziałania konfliktom interesów: ING Bank Śląski S.A. zarządza konfliktami interesów mogącymi powstać w wyniku przygotowania i opublikowania rekomendacji w tym wprowadza odpowiednie rozwiązania organizacyjne, proceduralne i bariery informacyjne, które są monitorowane przez jednostkę Compliance.

Źródła danych: Macrobond, GUS, NBP, ING, GfK Polonia.

